

Sociology of Education

Designing a Model of Innovation and Entrepreneurship in the Management of Secondary Schools

Naser Dehshiri Parizi¹, Ashraf Alsadat Hosseini Mirsafi²*, Morteza Samiee Zafarghandi³

1. Department of Educational Governance and Human Capital, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Department of Educational Governance and Human Capital, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

3. Educational Studies Research Group, Educational Research and Planning Organization, Tehran, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** hosseini_a@azad.ac.ir

Research Paper

Abstract

Receive: 2025/02/26

Accept: 2025/04/30

Published: 2025/10/25

Keywords:

Innovation model; management entrepreneurship; secondary schools; educational leadership; sustainable development.

Article Cite:

Dehshiri Parizi, N., Hosseini Mirsafi, A. A., & Samiee Zafarghandi, M. (2025). Designing a Model of Innovation and Entrepreneurship in the Management of Secondary Schools. *Sociology of Education*. 11(3): 1-16.

Purpose: The aim of this study was to design and validate a model of innovation and entrepreneurship in the management of secondary schools.

Methodology: This research employed an exploratory mixed-methods design. In the qualitative phase, grounded theory methodology was used with a purposive sample of 17 experts in innovation and entrepreneurship. In the quantitative phase, 384 secondary school principals from Rafsanjan were selected using the Cochran formula and stratified random sampling. Data collection tools included semi-structured interviews for the qualitative part and a researcher-made questionnaire for the quantitative part. Qualitative data were analyzed through three-stage coding, while quantitative data were analyzed using structural equation modeling and Friedman test via SPSS and AMOS software.

Findings: The study identified five major dimensions in the model of innovation and entrepreneurship in school management: causal conditions (e.g., organizational justice, financial input, managerial efficiency), contextual conditions (e.g., human resource effectiveness, legal support, organizational capacity), intervening conditions (e.g., managerial weaknesses, legal barriers, process-related obstacles), strategic actions (e.g., enhancing financial and educational capacities, increasing organizational agility), and outcomes (e.g., improved performance, increased participation, sustainable development). Each dimension was statistically validated and found to significantly contribute to the overall effectiveness of the innovation model.

Conclusion: Implementing a structured model of innovation and entrepreneurship in secondary school management requires the integration of internal capacities with supportive legal and environmental conditions. The proposed model offers a viable framework to enhance managerial effectiveness, organizational adaptability, and long-term educational development.

<https://doi.org/10.61838/Soe.11.3.3>

Creative Commons: CC BY 4.0

Detailed Abstract

Introduction

In an era characterized by rapid technological changes and shifting organizational paradigms, the concepts of innovation and entrepreneurship have become cornerstones for sustainable development and institutional excellence. These phenomena, while conceptually distinct, share a symbiotic relationship wherein innovation—defined as the creation or introduction of novel ideas, models, or services—often serves as the foundation upon which entrepreneurial ventures are built (Endenich et al., 2023). Entrepreneurship, particularly in the educational context, involves the implementation of creative ideas within the organizational framework of schools to transform them into adaptive and forward-thinking entities (Ajdari, 2023). This integration is essential not only for addressing emergent challenges but also for equipping school systems with tools to thrive amidst uncertainty.

Contemporary research highlights the systemic role of entrepreneurship in fostering economic development through the strategic application of creativity and innovation (Tehseen et al., 2023). Educational institutions, especially secondary schools, are increasingly recognized as incubators of social and intellectual capital. As such, the management of these institutions must evolve to accommodate entrepreneurial principles, emphasizing adaptability, collaboration, and visionary leadership. Influential theories in educational management stress the importance of systemic thinking, which views schools as interactive units within larger socio-political and economic ecosystems (Ghanbari & Akhondi, 2022).

Peter Drucker's assertion that innovation is the most fundamental dimension of entrepreneurship underscores the necessity of a structured approach to educational innovation (Daroughegi, 2022). Opportunities for innovation are often linked to internal inconsistencies, environmental shifts, and stakeholder demands—factors that are especially pertinent in dynamic educational contexts (Nosrat Panah et al., 2023). While global trends push schools toward digital transformation and entrepreneurial leadership, Iran's educational system still grapples with traditional bureaucratic barriers and lacks sufficient institutional support.

Previous empirical research supports the notion that innovation and entrepreneurship within school management require multifaceted strategies. Studies have identified critical factors such as legal frameworks, organizational resources, technological readiness, and human capital development as essential enablers of innovative school governance (Aineh et al., 2022; Dibae-Saber & Sobhaninejad, 2020; Tabatabaee Amid et al., 2019). The current study responds to this gap by designing and validating a comprehensive model tailored to secondary schools in Iran, addressing both structural constraints and opportunities for reform.

Methods and Materials

The study adopted an exploratory sequential mixed-methods approach. In the qualitative phase, grounded theory methodology was employed to derive themes and categories from in-depth semi-structured interviews conducted with 17 subject-matter experts in the fields of innovation and entrepreneurship. Participants were selected through purposive sampling until theoretical saturation was achieved. Data analysis in this phase followed the three-step coding process (open, axial, and selective coding).

In the quantitative phase, the researchers developed a structured questionnaire based on qualitative findings. A sample of 384 secondary school principals from Rafsanjan was selected using the Cochran formula and stratified random sampling. The quantitative data were analyzed through structural equation modeling and Friedman tests using SPSS and AMOS software.

Findings

The qualitative findings yielded a five-dimensional model for innovation and entrepreneurship in secondary school management. The first dimension, *causal conditions*, included organizational justice, financial resources, managerial efficiency, stakeholder expectations, and effective use of organizational assets. These factors serve as foundational enablers influencing strategic orientation and operational performance.

The second dimension, *contextual conditions*, consisted of the organization's internal capacities such as flexibility, legal backing, competent human resources, technological readiness, and clear communication systems. These create a supportive environment for innovation.

The third dimension, *intervening conditions*, reflected obstacles such as outdated administrative systems, inadequate legal support, limited financial flexibility, bureaucratic rigidity, and insufficient managerial competencies. These challenges often impede innovation and entrepreneurial initiatives.

The fourth dimension, *strategic actions*, captured deliberate efforts to overcome constraints through actions like leadership development, expanding financial capacity, engaging civil society, reducing hierarchy, and leveraging technology for increased agility.

The fifth and final dimension, *outcomes*, encompassed tangible benefits including improved school performance, increased stakeholder participation, and long-term sustainable development. Specific indicators included citizen oversight, better service delivery, and enhanced organizational transparency and responsiveness.

All five dimensions were statistically validated using structural equation modeling, confirming their significant contribution to the implementation and success of the proposed model.

Discussion and Conclusion

This study presents a validated, empirically grounded model for incorporating innovation and entrepreneurship into the management of secondary schools, revealing five essential dimensions that collectively form a comprehensive framework. The findings reflect the growing recognition that schools must not only function as educational entities but also evolve into dynamic systems capable of responding to internal and external complexities.

The study confirms that causal factors such as financial viability, organizational justice, and strategic resource management serve as the initial thrust for innovative behavior within school systems. Yet, without contextual enablers—like legal frameworks and technological infrastructure—these impulses may not translate into action. Similarly, intervening conditions often manifest as structural bottlenecks that hinder progress. Strategic interventions, such as improving organizational agility and community engagement, are essential to neutralize these barriers.

From a managerial standpoint, one of the most significant insights is that sustainable educational innovation does not occur in a vacuum. Rather, it requires a coordinated effort among internal actors (school leadership and staff) and external stakeholders (government, families, and civil society). As such, fostering innovation and entrepreneurship in school management is not just a matter of injecting financial resources or drafting new policies. It entails cultivating a shared vision, systemic support, and long-term commitment across organizational layers.

Another important implication is that successful implementation depends on both hard elements (resources, structures, policies) and soft dimensions (values, culture, leadership mindset). Resistance to change, outdated hierarchical structures, and lack of accountability systems are often more detrimental than the absence of funding. Therefore, any intervention strategy must be holistic, addressing technical, cultural, and behavioral aspects of school governance.

In conclusion, the proposed model provides a valuable blueprint for educational leaders, policymakers, and practitioners aiming to transform secondary schools into innovation-driven institutions. It underscores the critical role of adaptive leadership, stakeholder collaboration, and systemic alignment in achieving organizational excellence and long-term educational outcomes. By adopting this model, Iranian schools—and others with similar structural challenges—can transition from rigid bureaucracies into agile, learner-centered, and future-ready institutions.

جامعه شناسی آموزش و پرورش

طراحی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم

ناصر دهشیری پاریزی^۱ ID، اشرف السادات حسینی میرصفی^۲ ID*، مرتضی سمیعی زفرقندی^۳ ID

۱. گروه حکمرانی آموزشی و سرمایه انسانی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه حکمرانی آموزشی و سرمایه انسانی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

۳. گروه پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، تهران، ایران.

✉ ایمیل نویسنده مسئول: hosseini_a@azad.ac.ir

مقاله تحقیقاتی

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش، طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی در مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم می باشد.

روش شناسی: این مطالعه با روش آمیخته اکتشافی انجام شد. در بخش کیفی از رویکرد نظریه داده بنیاد استفاده گردید و نمونه شامل ۱۷ نفر از خبرگان حوزه نوآوری و کارآفرینی بود که با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. در بخش کمی، جامعه آماری شامل ۳۸۴ نفر از مدیران مدارس متوسطه دوره دوم شهر رفسنجان بود که با استفاده از فرمول کوکران و روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته در بخش کیفی و پرسشنامه محقق ساخته در بخش کمی بود. تحلیل داده های کیفی با استفاده از کدگذاری سه مرحله ای و داده های کمی با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری و آزمون فریدمن انجام شد.

واژگان کلیدی:
الگوی نوآوری؛ کارآفرینی
مدیریتی؛ مدارس متوسطه؛
مدیریت آموزشی؛ توسعه پایدار.

یافته ها: نتایج پژوهش نشان داد که الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس شامل پنج بعد اصلی است: عوامل علی (مانند عدالت سازمانی، منابع مالی، کارایی)، عوامل زمینه ای (مانند منابع انسانی، حمایت های قانونی)، عوامل مداخله گر (مانند ضعف مدیریتی و موانع حقوقی)، عوامل راهبردی (مانند افزایش ظرفیت مالی و توسعه آموزشی) و پیامدها (مانند بهبود عملکرد و توسعه پایدار). این ابعاد از نظر میزان اهمیت و تأثیر بر موفقیت الگوی نوآوری به صورت معنی داری مورد تأیید قرار گرفتند.

نتیجه گیری: طراحی موفق الگوی نوآوری و کارآفرینی در مدیریت مدارس نیازمند تعامل ابعاد مختلف سازمانی و محیطی است. با استفاده از این مدل می توان ساختاری نظام مند و منعطف برای بهبود مدیریت مدارس و تحقق توسعه پایدار آموزشی فراهم کرد.

استناد مقاله:

دهشیری پاریزی، ناصر، حسینی میرصفی، اشرف السادات، و سمیعی زفرقندی، مرتضی. (۱۴۰۴). تحلیل جامعه شناختی تأثیر نقش الگویی و همسازی والدین بر جامعه پذیری شهروندی فرزندان؛ چشم اندازی بر شهر متعالی. جامعه شناسی آموزش و پرورش، ۱۱(۳): ۱-۱۶.

<https://doi.org/10.61838/Soc.11.3.3>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

جامعه پیشرفته امروزی، توسعه خود را مدیون انسان‌هایی است که قادر به تبدیل رویاها و ایده‌های خلاقانه خود به حقیقت بوده‌اند و روحیه استقلال‌طلبی برای کاوش موقعیت‌های جدید را داشته‌اند و از جرأت کافی برای مبارزه با روش‌های متداول و جالفتاده برخوردار بوده‌اند. درواقع این مسأله برای مدیران به اثبات رسیده است که شرایط سازمان‌های امروزی به گونه‌ای است که حل مشکلات و تنگناها، نیازمند راه‌حل‌های جدید و منابع متفاوت می‌باشد و بدون تردید یکی از مهم‌ترین منابع، همانا نوآوری و کارآفرینی می‌باشد (Ajdari, 2023). نوآوری و کارآفرینی دو اصطلاح متفاوت هستند که معانی کاملاً متفاوتی دارند. باین‌حال، رابطه‌ای بین نوآوری و کارآفرینی وجود دارد که گاهی باعث سردرگمی می‌شود. تفاوت اصلی بین نوآوری و کارآفرینی در این است که نوآوری به معنای معرفی چیزی جدید است که می‌تواند یک ایده، یک محصول، یک مدل یا یک خدمت باشد. از سوی دیگر، کارآفرینی به معنای تبدیل یک ایده عالی به یک فرصت تجاری است. بنابراین، کارآفرینی با نوآوری آغاز می‌شود. علاوه‌براین، یک جزء ریسک در کارآفرینی وجود دارد که در نوآوری وجود ندارد (Endenich et al., 2023).

از سوی دیگر، یکی از دلایل اصلی تمرکز بر کارآفرینی، نیاز روزافزون جوامع به استفاده از افراد خلاق و نوآور برای تسریع روند توسعه اقتصادی از طریق ایده‌های جدید و تبدیل این ایده‌ها به فعالیت‌های سودآور است. بنابراین، کارآفرینی به معنای اجرای فرآیند کارآفرینی در درون سازمان و با استفاده از ویژگی‌هایی مانند پایداری، سازگاری، خلاقیت و نوآوری است که طی آن گروهی از افراد درون سازمان موتور توسعه آن می‌شوند (Tehseen et al., 2023). در این راستا، دیدگاه‌های رایج مکاتب مدیریتی هر پارادایم، مبتنی بر اصل واحدی به نام اصل دیدگاه سیستمی است. این اصل بیان می‌کند که هیچ سازمانی در خلاء فعالیت نمی‌کند. همه سازمان‌ها در یک محیط محصور هستند و مهم‌تر از آن، سازمان‌ها چه بخواهند و چه نخواهند، با این محیط رابطه متقابل دارند. اگر محیط برای فعالیت‌های کارآفرینانه مساعد نباشد، بزرگترین مانع کارآفرینی خواهد بود، درحالی‌که یک محیط حمایتی، کارآفرینان را تشویق می‌کند تا فرصت‌های تجاری را دنبال کنند (Ghanbari & Akhondi, 2022).

بنا به اعتقاد پیتز دراکر نوآوری اساسی‌ترین شکل کارآفرینی است. نوآوری چیزی فراتر از هوش سرشار و نبوغ شخصیتی، روشی کاربردی و کاربردی است که نیازمند دانش، توانایی، دقت و تلاش هدفمند است. دراکر معتقد است که نوآوری می‌تواند ناشی از نبوغ افراد باشد. اما بیشتر نوآوری‌ها، به‌ویژه نوآوری‌های موفق، ناشی از جستجوی هوشمندانه برای فرصت‌های نوآورانه است که تنها در موقعیت‌های خاص به دست می‌آیند (Daroughegi, 2022). ازجمله منابع فرصت‌های نوآورانه قابل دستیابی در سازمان یا حوزه خاصی از صنعت می‌توان به آن دست یافت شامل: رویدادهای غیرمنتظره، ناسازگاری‌ها، نیازهای فرایندی و تغییرات صنعت و بازار است و ازجمله منابع فرصت‌های نوآورانه‌ای که در خارج از سازمان و در محیط پیرامون وجود دارند می‌توان به تغییر ویژگی‌های جمعیت، تغییر نگرش و دان جدید اشاره نمود. این منابع علت اکثر فرصت‌های نوآوری محسوب می‌گردند و علاوه برآن که با هم همپوشانی داشته، اما از منظر ریسک‌پذیری، دشواری و پیچیدگی با یکدیگر متفاوتند و در یک زمان واحد، بیش از یک مورد آن‌ها می‌تواند عامل نوآوری درنظر گرفته شود (Nosrat Panah et al., 2023).

بنابراین کارآفرینی موتور محرک توسعه است و با کمک نوآوری، رشد و توسعه پایدار را ممکن می‌سازد. امروزه سازمان‌ها و مدارس برای دستیابی به اهداف خود در محیطی پیچیده، پویا، رقابتی و نامطمئن نیازمند نوآوری‌های مبتنی بر فناوری سازمانی هستند که از طریق کارآفرینی استراتژیک می‌توان به آن دست یافت. سازمان‌ها و مدارس برای دستیابی به عملکرد بالا و تسلط بر فضای رقابتی باید در ایجاد یک سازمان کارآفرین بکوشند و این سازمان کارآفرینی به کمک پارادایم‌های آموزش سازمانی یادگیری و نوآوری محقق می‌شود (Nguyen et al., 2023).

در ادامه مهم‌ترین پژوهش‌ها در این زمینه گزارش می‌شوند. نخست پژوهش آینه و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی تحت عنوان طراحی الگوی نوآوری باز با رویکرد توسعه کارآفرینانه (مطالعه موردی: تعاونی‌های روستایی مرزی آسیب‌دیده در همه‌گیری کووید ۱۹) انجام دادند. یافته‌ها نشان داد عوامل مؤثر در طراحی الگوی نوآوری باز با رویکرد توسعه کارآفرینانه عبارتند از عوامل اقتصادی، عوامل سازمانی، عوامل محیطی، تکنولوژیک، ایجاد مزیت رقابتی، قوانین

و مقررات، نوآوری و پیاده‌سازی استراتژیک. در ادامه عوامل سازمانی، محیطی، استراتژیک، اقتصادی و محیطی از جمله مهم‌ترین و اساسی‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه نوآوری در سازمان‌های امروزی هستند که توجه به آن زمینه لازم را برای رشد و توسعه نوآوری باز در این سازمان‌ها را فراهم می‌سازد (Aineh et al., 2022). همچنین صابرکهنه‌گورابی و همکاران (۱۴۰۰) پژوهشی دیگر تحت عنوان الگوی کارآفرینی فناورانه با رویکرد نوآوری باز: توسعه پایدار شرکت‌های دانش بنیان نفت و گاز انجام دادند. یافته‌ها نشان داد نوآوری باز در کشف و توسعه فناوری‌های جدید، خلق نوآوری‌های محصولی یا فرآیندی و در نهایت ارزش‌آفرینی و کسب مزیت رقابتی مؤثر بوده و ضمن تسهیل فرآیند کارآفرینی فناورانه سبب سودآوری و افزایش سهم بازار شرکت‌ها می‌گردد. همچنین عوامل سازمانی و محیطی به واسطه نوآوری باز بر کارآفرینی فناورانه و موفقیت شرکت‌ها بیشترین تاثیر را دارند (Saber Kohneh Gorabi et al., 2021). همین‌طور پژوهشی توسط دیبایی‌صابر و سبحانی‌نژاد (۱۳۹۹) تحت عنوان طراحی الگوی مفهومی نظام جامع آموزش کارآفرینی: ابعاد، عناصر و مؤلفه‌ها انجام شد. یافته‌ها نشان داد در بعد سیاست‌گذاری؛ نیازسنجی و تضمین کیفیت، در بعد برنامه‌درسی؛ استانداردسازی برنامه درسی و بلوغ برنامه‌درسی، در بعد معلم؛ وی به‌عنوان برنامه‌ریز درسی و نیز مجری فعال، در بعد دانش‌آموز؛ خبرگی، توسعه شخصی، خطرپذیری و عزت‌نفس دانش‌آموز، در بعد تدریس؛ تعامل‌های پیوسته و پویا و در بعد یادگیری؛ یادگیری چندبعدی و یادگیری مستمر، ازجمله بنیادی‌ترین مؤلفه‌های نظام جامع آموزش کارآفرینی می‌باشند (Dibaee-Saber & Sobhaninejad, 2020). از طرفی طباطبایی عمید و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی تحت عنوان طراحی الگوی کارآفرینی درون سازمانی مبتنی بر نوآوری باز در آموزش عالی نشان دادند چهار بعد و ۳۴ مؤلفه مربوط به مدل شناسایی شدند. همچنین نتایج نشان داد که ابعاد سازمانی نسبت به بعد انسانی در دانشگاه پیام‌نور از اولویت بیشتری برخوردار هستند (Tabatabaee Amid et al., 2019). آریانی و همکاران (۲۰۲۴) در پژوهشی تحت عنوان بررسی سیستماتیک نوآوری مخرب در کارآفرینی نشان دادند نوآوری و کارآفرینی مخرب از تجزیه و تحلیل چندسطحی، تجزیه و تحلیل دیدگاه، صنعت کارآفرینی و نوع نوآوری مخرب نمایش داده شد. ایالات متحده برترین کشور پژوهشی بود و بیشترین تحلیل در سطح استراتژی بود. تحقیقات بیشتری که می‌تواند انجام شود، مانند تحقیق در مورد نوآوری مخرب در کارآفرینی، از گروهی از ساخت‌وساز، معدن و تولید استفاده می‌کند (Aryani et al., 2024). همچنین راسادورای و راجو (۲۰۲۳) پژوهشی تحت عنوان مروری بر کارآفرینی و نوآوری انجام دادند. یافته‌ها نشان داد کارآفرینان رشدگرا باید بر توسعه مهارت‌های کارآفرینی کلیدی زیر تمرکز کنند: تعهد به ارائه ارزش به مشتریان از طریق محصولات و خدمات نوآورانه، استراتژی‌های بازاریابی مناسب؛ یادگیری نحوه دسترسی به سرمایه خطرپذیر بیشتر؛ بهبود شیوه‌های منابع انسانی شرکت و مشوق‌های مالی برای کارکنان؛ داشتن انگیزه برای رشد کسب‌وکار؛ به‌دنبال راهنمایی هم‌تایان و دسترسی بیشتر به شبکه‌ها، امور مالی و بازارهای بین‌المللی (Rasadurai & Raju, 2023). همین‌طور سونگ‌توگ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین گرایش کارآفرینی، نوآوری و عملکرد مالی: نقش میانجی ظرفیت جذب و قابلیت نوآوری فناوری سازمان نوپا در تایلند با روش همبستگی به این نتیجه دست یافتند که جهت‌گیری کارآفرینی متغیری است که مستقیماً با نوآوری و عملکرد مالی همبستگی دارد. باین‌حال، مشخص شد که جهت‌گیری کارآفرینی به‌طور غیرمستقیم با نوآوری یا عملکرد مالی از طریق میانجی‌گری ظرفیت جذب و ظرفیت نوآوری فن‌آوری مرتبط نیست. نتایج این مطالعه می‌تواند به کسب‌وکارهای نوپا در تایلند امکان ایجاد و توجه به رفتار جهت‌گیری کارآفرینی برای بهبود نوآوری و عملکرد مالی سازمان را بدهد (Sungthong et al., 2023). هاشمیت و همکاران (۲۰۲۲) پژوهشی تحت عنوان کارآفرینی ورزشی: نقش نوآوری و خلاقیت در مدیریت ورزش با روش کیفی انجام دادند. یافته‌ها نشان داد کارآفرینی، نوآوری و خلاقیت محرک‌های مهم تغییر، نوآوری و اشتغال در ورزش هستند و کارآفرینی ورزشی یک جریان نوظهور اما سازمان‌یافته از تحقیقات تجاری است (Hammerschmidt et al., 2023).

وضعیت کنونی آموزش و پرورش ایران خود به اندازه کافی گویای ضعف‌های موجود در این بخش است. اسناد راهبردی وزارت آموزش و پرورش، به‌ویژه سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی، بر اهمیت نوآوری و کارآفرینی در مدیریت مدارس تأکید ویژه‌ای دارند. باین‌حال، تحقق این اهداف مستلزم تلاش‌های هماهنگ و همکاری دولت و بخش خصوصی است. برای اجرای این ایده‌ها، نیاز به راهکارهای عملی و اراده‌ای ملی است تا بتوان تغییراتی اساسی در سیستم آموزشی ایجاد کرد. در راستای ترویج نوآوری و کارآفرینی، وزارت آموزش و پرورش و نهادهای آموزشی مرتبط، نقشی کلیدی در پرورش مدیران آینده‌نگر و خلاق ایفا می‌کنند. با وجود تلاش‌های ملی در زمینه آموزش مدیریت، متأسفانه ایران هنوز شاهد کمبود مدیران کارآفرین در بخش‌های مختلف است. و خلاء اساسی در این زمینه به چشم می‌خورد.

با توجه به ارزش مبحث نوآوری و به‌ویژه کارآفرینی، مدارس مختلف به این مقوله توجه داشته و زمینه‌های لازم را برای توسعه کارآفرینی فراهم نموده‌اند. در کشور ایران نیز توجه به این مبحث لازم است، درحالی‌که توجه کم‌تری به بحث کارآفرینی صورت گرفته است، زمینه‌های مورد نیاز نیز برای توسعه کارآفرینی در مدارس کشورمان فراهم نشده است. بر همین اساس هدف از این پژوهش طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس

متوسطه دوره دوم تعریف می‌شود و با توجه به موارد مذکور این مطالعه کوششی است در پاسخ به این سؤال که الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم چیست و از چه اعتباری برخوردار است؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی، روش تحقیق ترکیبی از نوع طرح تحقیق کیفی به روش گراندتئوری است. جامعه آماری شامل صاحب‌نظران و خبرگان منتخب در نوآوری و کارآفرینی مدیریت بود. کیفی، تعداد نمونه خاصی در ابتدا مشخص نشد و نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند تا آن‌جا ادامه پیدا نمود تا پس از ۱۷ مصاحبه اشباع نظری حاصل گردید. روش جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و ابزار اندازه‌گیری مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از تکنیک کدگذاری سه مرحله‌ای استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر در گام نخست با استفاده از مرور گسترده ادبیات و مطالعه مستندات نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم تبیین گردیده است. در ادامه هر کدام از ابعاد الگو از طریق مصاحبه با متخصصان موضوعی بر اساس رویکرد داده بنیاد به شرح ذیل احصاء گردید.

الف) عوامل علی: در نظریه داده بنیاد عوامل علی به آن دسته از مفاهیمی گفته می‌شود که به‌طور کلی و در قالب مجموعه‌ای از کدهای شناسایی شده، بر راهبردها، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر و پیامدها تاثیر دارند. کد A مربوط به عوامل علی بوده که از مصاحبه شونده اول A_۱ تا مصاحبه شونده هفدهم A_{۱۷} تعریف شده است. همچنین، نتایج حاصل از مقوله‌بندی کدها در مرحله کدگذاری باز و محوری در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج کدگذاری باز و محوری عوامل علی طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوم

کدهای محوری	کدهای باز	کدگذاری
منابع مالی	حق بیمه‌های پرداختی توسط کارفرمایان	A _۱
	درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری‌های سازمان	A _۳
	حق بیمه‌های حرف و مشاغل آزاد و حق بیمه‌های استفاده از خدمات درمانی	A _۴ , A _۷ , A _۹ ,
	کمک و تعهدات دولت	A _۶
	درآمد حاصل از خسارات و جرائم	A _۲
عوامل برون سازمانی	عوامل اقتصادی مثل تورم پیشرفت اقتصادی - رکود اقتصادی - تورم و یا تحریم اقتصادی	A _۲
	عوامل اجتماعی مثل تغییرات جمعیتی	A _۳ , A _۶ , A _۹ ,
	عوامل سیاسی مانند دخالت‌های دولت - قوانین و مقررات	A _۴ , A _۷ , A _۹
	استقرار سیستم پرسنلی و حضور غیاب جامع و متصل در کل سازمان	A _۶
منابع انسانی و تجهیزات	نیروی انسانی مستعد و تجهیزات آماده	A _۱
	فناوری اطلاعات و تجهیزات بروز در ارائه خدمات و پیگیری مطالبات	A _۲ , A _۴ , A _۶ ,
	شایسته‌گزینی و شایسته‌سالاری	A _۳
آورده‌ها و انتظارات ذینفعان	ارائه خدمات و سرمایه، همراه با خلاقیت و نوآوری	A _۵ , A _۶ ,
	درخواست‌های استفاده از مستمری بازنشستگی، بازماندگی واز کارافتادگی	A _۷
	درخواست‌های استفاده از مزایای کوتاه مدت (غرامت از دستمزد، هزینه ازدواج و کفن و دفن و...)	A _۸
	مدیریت اثربخش و استفاده بهینه جهت رسیدن به اهداف با استفاده از منابع سازمانی	A _۸
کارایی و مدیریت منابع	تقویت نظام نوآوری و خلاقیت	A _{۱۰}
	استفاده از کلیه منابع مادی و انسانی برای رسیدن به اهداف با کارایی و اثربخشی بهتر	A _{۱۰}
	توسعه ظرفیت نیروی انسانی و شایستگی‌ها	A _۹

	A۹	استخدام افراد با تحصیلات مرتبط و دانش و مهارت‌های خوب که باعث شایسته‌سالاری در سازمان می‌گردد
	A۹	استفاده از فناوری اطلاعات در دستیابی به اهداف سازمان
	A۸	استفاده بهینه از منابع (نیروی انسانی و تجهیزات)
	A۸	ترویج ارزش‌ها و نشان دادن
	A۸	خلاقیت و نوآوری و افزایش مستمر دانش و مهارت کارکنان و مدیران
	A۸, A۱۳	جذب و نگهداری نیروهای متخصص و حرفه‌ای
	A۸, A۱۷	استفاده از همه ظرفیت‌های انسانی و قابلیت‌ها
	A۷, A۱۴	وجود نظام اطلاعات آزاد
	A۶	شفافیت در ارائه اطلاعات
	A۹	صداقت و قانون‌مداری
	A۱۲	انصاف و برابری در ارتقای نیروها و شایسته‌گزینی و شایسته‌سالاری
	A۱۲	نقش مدیران و کارکنان به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم در تصمیم‌گیری‌ها
	A۱۲	از فرصت‌های برابر برخوردار شوند چه همکاران و چه ذینفعان و ارباب رجوع‌ها باید از فرصت‌های برابر برخوردار باشند
عدالت سازمانی	A۱۱	گزینش و انتصاب بر مبنای عدالت ایجاد و ایجاد نظام عادلانه
	A۱۲	ایجاد نظام عادلانه برای تشویق و تنبیه
	A۱۲	عدالت را برای همه ذینفعان رعایت کنند یعنی همه قادر به دسترسی به ساختار قدرت برخوردار باشند
	A۱۲	تامین منافع عموم و تعهد مدیریت به عدالت سازمانی
	A۱۳	وجود نظام پاسخگویی در تمامی رده‌های سازمانی
پاسخگویی	A۱۳, A۱۶	پاسخگویی به شکایات و انتقادات مخاطبین
	A۱۳, A۱۷	همراهی مسئولیت و قدرت
	A۱۵, A۱۷	مشخص بودن وظایف و مسئول انجام هر کار
	A۱۶	نظارت مالکان و صاحبان اصلی یعنی ذینفعان
	A۱۷	مسئولیت‌پذیری یعنی این‌که کارها در همان زمان معین انجام شود و باید به ارباب رجوع‌ها و یا حتی به همکارها هم در زمان مشخص پاسخ داده شود.
مسئولیت‌پذیری	A۱۵, A۱۲	مسئولیت‌پذیری درمقابل تعهدات یعنی انجام به موقع مسئولیت‌هایی که به آن‌ها محول می‌شود
	A۱۴, A۱۵	مشخص بودن وظایف و مسئول انجام کارها که باید فردی که مسئول انجام کاری هست پاسخگوی آن هم باشد
	A۱۱, A۱۱۳	ایجادفرآیندهای مناسب جهت تعامل میان مدیران و کارکنان و ذینفعان
	A۱۷	پایبندی به ارزش‌ها و اصول اخلاقی
	A۱۶	نهادها و فرآیندهای تصمیم‌گیری در یک چهارچوب زمانی خاص خدمات را به ذینفعان خود ارائه دهد
مبارزه با فساد	A۱۱	مسئولیت درقبال محیط اطراف سازمان از نظر اجتماعی و زیست محیطی
	A۱۱	رعایت حقوق ذینفعان داخلی و خارجی
	A۱۲	انجام امور براساس فرآیند تعریف شده در زمان تعیین شده
	A۱۲	مبارزه با فساد با استفاده از مسئولیت‌پذیری که دارند
	A۱۲	اعمال کنترل و ارزیابی و ارائه بازخورد به کارکنان
	A۱۳	مبارزه فساد و رشوه و تبانی باید به‌طور مستمر در سازمان برقرار باشد
	A۱۳, A۱۶	ایجاد سیستم خودکنترلی در افراد از طریق تقویت وجدان حرفه‌ای
	A۱۳, A۱۷	استفاده از ظرفیت‌های تشکلهای صنفی کانون‌ها و شرکای سازمان
	A۱۲	تشویق و تنبیه آن‌ها در قبال انجام وظایف شان
	A۱۳	شفافیت قوانین، مقررات و شیوه انجام کار

A۱۳, A۱۶	بکارگیری دقیق و موثر سیستم تشویق و تنبیه	
A۱۳, A۱۷	تقویت بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی	
A۱۵, A۱۷	از شاخصه‌های شفافیت می‌توان وجود ارتباط دو سویه بین سازمان و ذینفعان باید شفاف باشد.	شفافیت
A۱۶	مدیریت باید شفاف باشد	
A۱۷	مدیران و کارکنان می‌توانند در این دستگاه توانمندتر شوند و می‌تواند به پرورش کارکنان منجر شود	
A۱۵, A۱۲	شفافیت قوانین و مقررات	
A۱۲	شفافیت است که باید همه موضوعات کاملاً شفاف باشد چیزی پشت پرده نباشد	
A۱۳	جریان آزاد اطلاعات و قابلیت دسترسی سهل و آسان برای تمامی ذینفعان و مردم	
A۱۳, A۱۶	کلیه پرداخت‌ها بصورت متمرکز و ترمیم مستمری مطابق با تورم واقعی و اطلاع ذینفعان از جزئیات پرداخت	منابع مالی
A۱۳, A۱۶		
A۱۳, A۱۷	تعرفه‌گذاری واقعی و بروزرسانی در پرداخت تعهدات کوتاه مدت (هزینه پروتز و اروتز و...)	
A۱۵, A۱۷	صدور مفاصاحساب پرداخت حق بیمه کارفرمایان از طریق سامانه الکترونیکی	
A۱۳, A۱۶	اتصال همزمان به شبکه اداره ثبت احوال و انجام مراحل اداری و پرداخت کمک هزینه ازدواج و کفن و دفن بصورت الکترونیکی	
A۱	تسهیل در پرداخت هزینه‌های درمانی در روش درمان غیرمستقیم	
A۳	ارتباطات و اطلاعات گسترده و دوسویه بین سازمان و ذینفعان	کیفیت خدمات
A۴, A۷, A۹,	ارائه خدمات به صورت غیرحضوری با کیفیت مطلوب درجهت تحقق عدالت اجتماعی	
A۶	استفاده بهینه از خدمات الکترونیکی در جهت استفاده از خدمات درمانی	
A۲	سیستمی کردن پرونده‌های بیمه شدگان و و مستمری بگیران و حذف پرونده‌های کاغذی	
A۲	ارائه خدمات با کیفیت مطلوب به همگان به‌منظور تحقق عدالت اجتماعی	
A۳, A۶, A۹,	استفاده از آموزش‌های نوین و استفاده از فناوری‌ها و تجهیزات جدید	
A۴, A۷, A۹	برون‌سپاری خدمات و یا استفاده بهینه از بستر فضای مجازی جهت تسهیل در ارائه خدمات	قوانین و مقررات
A۶	توسعه شایستگی و جانشین‌پروری با استفاده از فناوری اطلاعات و بروز رسانی تجهیزات	
A۱	استفاده از خدمات الکترونیکی در انجام بازرسی‌ها و وصول مطالبات	
A۲, A۴, A۶,	حاکمیت قانون	
A۳	برخورداري همه افراد از فرصت‌های برابر	
A۵, A۶,	تجمع و شفافیت بخشنامه‌ها و کارشناسی دقیق در صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها	
A۷	تعامل با مراجع قانونگذار در حفظ سرمایه سازمان	توانمندسازی و کارایی
A۸	استفاده بهینه از منابع انسانی و مادی	
A۸	تقویت نظام خلاقیت و نوآوری و افزایش مستمر دانش و مهارت کارکنان و مدیران	
A۱۰	کارایی و اثربخشی و داشتن نگرش سیستمی	
A۱۰	ایجاد نظام عادلانه در گزینش و انتصاب	
A۱۷	رعایت عدالت برای تمامی ذینفعان و دسترسی عادلانه همه به ساختار قدرت	
A۱۵, A۱۲	استقرار نظام پاسخگویی در تمامی رده‌های سازمانی	
A۹	مسئولیت‌پذیری در قبال انجام تعهدات	
A۸	مبارزه با فساد و رشوه و تبانی به طور مستمر در سازمان	
A۸	وجود جریان آزاد اطلاعات و قابلیت دسترسی سهل و آسان برای تمامی ذینفعان	

A۸	مشارکت تمامی ذینفعان در تصمیم‌گیری‌ها به صورت مستقیم یا غیرمستقیم	
A۸, A۱۳	پاسخگو بودن کارکنان و مدیران	
A۸ A۱۷	مسئولیت‌پذیری کارکنان و مدیران	
A۷ A۱۴	ارائه خدمات با کیفیت بهتر در تمام واحدها	
A۶	رضایتمندی مراجعین و تکريم ارباب رجوع	نتایج کوتاه مدت
A۹	مشاکت‌جویی کارکنان و مدیران در تصمیم‌گیری‌ها	
A۱۲	رعایت عدالت در استخدام و ارتقاء تقویت نظام شایسته‌سالاری	
A۱۳	حاکمیت قانون در سازمان	
A۱	جلوگیری از فساد و تبانی	
A۳	رعایت حقوق کلیه ذینفعان	
A۱۲	پرورش کارکنان و مدیران خلاق و متعهد	
A۱۲	جذب منابع جدید سرمایه‌گذاری و درآمدی	نتایج بلند مدت
A۱۲	ارتقاء سرمایه اجتماعی سازمان	
A۱۳, A۱۷	افزایش آگاهی و اعتماد و رضایتمندی ذینفعان	
A۱۳, A۱۶	استخدام و نگهداری نیروهای متخصص و حرفه‌ای	

عوامل زمینه‌ای:

عوامل زمینه‌ای، مجموعه علل و شرایطی که کنشگر را ترغیب به روی آوردن به رفتاری خاص می‌کنند، می‌باشد. کد B مربوط به عوامل زمینه‌ای بوده که از مصاحبه شونده اول B۱ تا مصاحبه شونده هفدهم B۱۷ تعریف شده است. نتایج حاصل از مقوله‌بندی کدها در مرحله کدگذاری محوری در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲. نتایج کدگذاری باز و محوری طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوم

کدهای محوری	کدهای باز	کدگذاری
	ایجاد فضای غیررسمی در حین رعایت رسمیت	B۱
	وحدت رویه	B۳
	سلسله مراتب پایین	B ۴, B ۷, B ۹,
انعطاف‌پذیری سازمانی	قوانین تسهیل کننده	B ۶
	شفافیت و پاسخگویی	B ۲
	ساختار منعطف	B۱۶
	تعهد هیئت مدیره به حضور در جلسات	B ۱۴
	نظم و هماهنگی	B ۱۲, B ۱۶, B ۱۷,
	به‌روزرسانی فناوری	B ۴, B ۷, B ۹
ظرفیت‌های منابع سازمانی	به کارگیری شبکه‌های مجازی برای تسریع ارتباطات	B۱۰, B۱۲, B۱۵
	پشتیبانی مالی	B۹, B۱۱, B۱۵
	نیروی انسانی متخصص	B ۱۲, B ۱۶, B ۱۷,
	سیستم اطلاع رسانی	B ۱۲, B ۱۶, B ۱۷,
	ضمانت اجرایی قوانین	B۶
حمایت‌های قانونی	تصویب و اصلاح قوانین و مقررات خاص برای	B۱
	رفع موانع قانونی سرمایه‌گذاری، درآمدزایی و تامین مالی	B۲, B۴, B۶,

B۳	رفع ابهامات و تعاریف چندگانه قانونی	مدیریت مؤثر منابع انسانی
B۵, B۶,	برگزاری سیاست ارتباط و برخورد با منابع انسانی	
B۷	نزدیک‌سازی دیدگاه‌های سازمانی	
B۸	داشتن کمیته راهبری متخصص	
B ۱۶, B ۱۶, B ۱۷,	تعداد تغییرات در منابع انسانی نسبت به کل تعداد پرسنل	
B ۱۵, B ۱۴, B ۱۷,	مدیریت تفاوت‌های فرهنگی قومی و ملی	

عوامل مداخله‌گر:

این بخش در پی بررسی چالش‌ها و مشکلات طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم است که C، مربوط به عوامل مداخله‌گر بوده که از مصاحبه شونده اول C۱ تا مصاحبه شونده هفدهم C۱۷ تعریف شده است. نتایج حاصل از مقوله‌بندی کدها در مرحله کدگذاری باز و محوری داده‌های کیفی گردآوری شده جهت شناسایی چالش‌های الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج کدگذاری باز و محوری عوامل مداخله‌گر طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوم

کدهای محوری	کدهای باز	کدگذاری
موانع حقوقی و قانونی	عدم وجود قوانین مناسب	C۱
	موانع قانونی	C۱, C۲, C۴
	موانع دولتی	C۳, C۴,
	فساد مالی و اداری	C۱
	قانون گریزی مسئولین	C۶, C۷,
	مشکلات مالی	C۱, C۵, C۱۲
موانع فرآیندی در سازمان	مقاومت سازمان مدارس در برابر تغییر	C۱۰
	عدم آشنایی مدیران و شهروندان از فواید	C۱۱
	بحران‌های طبیعی و هزینه‌های سرسام آور	C۱۲
	قدیمی بودن بدنه تیم ارزیابی‌کننده	C۱۳
ضعف‌های مدیریتی مدیریت مؤثر منابع انسانی	عدم صلاحیت حرفه‌ای مدیران	C۱۴
	عدم قابلیت در محاسبه ریسک برکناری مدیران	C۱۵
	اختلاف میان مدیران ارشد	C۱۶
	عدم به‌روزرسانی اطلاعات و دانش مدیران با تحولات نوین	C۱۷
	عدم حمایت‌های کافی و لازم از سوی مدیران ارشد	C۸

عوامل راهبردی:

این بخش در پی بررسی راهبردهای طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم است که D، مربوط به راهبردها بوده که از مصاحبه شونده اول D۱ تا مصاحبه شونده هفدهم D۱۷ تعریف شده است. نتایج حاصل از مقوله‌بندی کدها در مرحله کدگذاری باز و محوری داده‌های کیفی گردآوری شده جهت شناسایی راهبردهای الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول ۴. نتایج کدگذاری باز و محوری راهبردهای طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوم

کدهای محوری	کدهای باز	کدگذاری
توسعه ظرفیت‌های آموزشی	جانشین‌پروری مدیران آینده	D۱
	آموزش مهارت‌های رهبری	D۱, D۲, D۴
	کارگیری متخصصین	D۳, D۴,
	افزایش ظرفیت‌های یادگیری در سازمان	D۱
افزایش ظرفیت‌های اقتصادی و تامین مالی	تعریف پروژه‌های تامین‌کننده مالی	D۱, D۵, D۱۲
	جذب اسپانسرهای مالی	D۱۰
	همسوسازی قوانین با اهداف مدارس	D۱۱
	تدوین قوانین تسهیل‌کننده	D۱۲
تقویت ارتباطات مؤثر با جامعه مدنی	افزایش ارتباطات مؤثر سازمان با مردم	D۱۳
	افزایش ظرفیت‌های اعتمادسازی در بین مردم و نهادهای دولتی	D۱۴
	به کارگیری مؤثر از رسانه‌ها	D۱۵
	برقراری ارتباطات مؤثر با مدیران دولتی	D۱۶
افزایش چابکی سازمانی	رفع تبعیض در جامعه	D۱۷
	انعکاس خواسته‌های مردم	D۸
	افزایش ظرفیت‌های تکنولوژی	D۱۱, D۱۲, D۱۳
	کاهش بوروکراسی در سازمان	D۱۴, D۱۵, D۱۶
	اجرای سیاست عدم تمرکز	D۱۴, D۱۲, D۱۱
	کاهش سلسله مراتب سازمانی	D۱۳, D۱۴, D۴
	سرعت بخشیدن به کارها	D۱۵, D۱۶, D۷

پیامدها:

این بخش در پی بررسی پیامدها و دستاوردهای طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم است. کد E، مربوط به پیامدها و دستاوردهای بوده که از مصاحبه شونده اول E۱ تا مصاحبه شونده هفدهم E۱۷ تعریف شده است. نتایج حاصل از مقوله‌بندی کدها در مرحله کدگذاری باز و محوری داده‌های کیفی گردآوری شده جهت شناسایی پیامدهای طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول ۵. نتایج کدگذاری باز و محوری پیامدهای طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوم

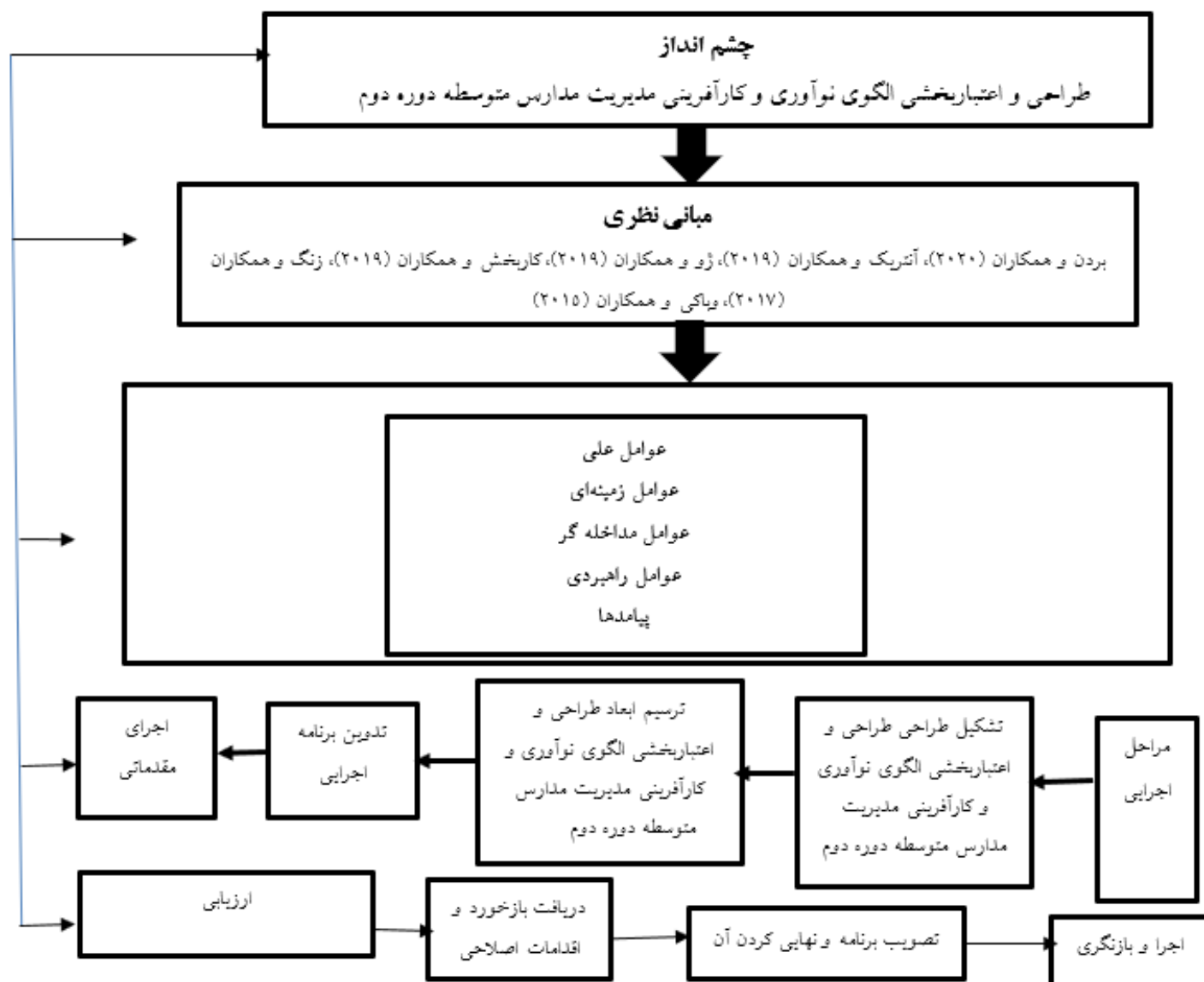
کدهای محوری	کدهای باز	کدگذاری
توسعه مشارکت	آگاهی‌سازی	E۱
	افزایش مشارکت در جامعه	E۱, E۲, E۴
	افزایش حساسیت جامعه به مدارس	E۳, E۴,
	افزایش فعالین داوطلب	E۱
بهبود عملکرد مدارس	امکان نظارت مستقیم مردم بر فعالیت‌های مدارس	D۶, D۵, D۷
	افزایش توان تشکلهای مردمی	E۱, E۵, E۱۲
	استفاده بهینه از منابع مالی	E۱۰
	استفاده بهینه از نیروهای داوطلب	E۱۱
	برون‌سپاری خدمات مدارس به بخش خصوصی	E۱۲

E۱۳	کاهش فقر	توسعه پایدار
E۱۴	ارتقای کیفیت زندگی	
E۱۵	امنیت و آسایش زندگی شهروندان	
E۱۶	کاهش فاصله طبقاتی	
E۱۷	افزایش اعتماد شهروندان	
E۱۸	افزایش عدالت اجتماعی	

الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم چگونه است؟

الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم به همراه ابعاد و شاخصه‌های آن براساس نتایج حاصل از داده‌های کیفی با استفاده از روش نظریه داده بنیاد و داده‌های کمی با روش معادلات ساختاری به صورت نمودار (۱) تدوین شده است. فلش‌های پررنگ نشان‌دهنده ارتباطات اصلی موجود میان ابعاد و شاخصه‌ها می‌باشد. در برابر فلش‌های خط چین، روابطی که محقق در ضمن بررسی و برداشت خود از مطالب به آن پرده است. به عنوان مثال در مدل اصلی شرایط علی فقط با پدیده اصلی در ارتباط است اما بررسی جزئی‌تر نشان می‌دهد که همین شرایط علی می‌تواند شرایط زمینه‌ساز و یا شرایط مداخله‌گر را نیز تحت تاثیر قرار دهد و یا حتی در دسته بندی مفاهمی میان این سه مفهوم اختلاطی رخ داده باشد.

مدل نهایی پژوهش براساس چشم‌انداز، فلسفه و اهداف، مروری بر مبانی نظری، چارچوب ادراکی و مراحل اجرایی پژوهش در نمودار (۱) قابل مشاهده می‌باشد.

شکل ۱. طراحی و اعتباربخشی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از تحلیل داده‌های گردآوری شده از طریق کدگذاری باز و محوری و معادلات ساختاری نشان داد ابعاد الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم در پنج بعد عوامل علی، عوامل زمینه‌ای، عوامل مداخله‌گر، عوامل راهبردی و پیامدها تقسیم‌بندی شدند. که مولفه‌های ۱. عدالت سازمانی ۲. منابع مالی (ورودی)، ۳. کارایی و مدیریت در بعد عوامل علی، مولفه‌های ۱. مدیریت موثر منابع انسانی ۲. حمایت‌های قانونی ۳. ظرفیت‌های منابع سازمانی در بعد عوامل زمینه‌ای، مولفه‌های ۱. ضعف‌های مدیریتی ۲. موانع فرآیندی در سازمان ۳. موانع حقوقی و قانونی در بعد عوامل مداخله‌گر، مولفه‌های ۱. افزایش ظرفیت‌های اقتصادی و تامین مالی ۲. توسعه ظرفیت‌های آموزشی ۳. افزایش چابکی سازمانی در بعد عوامل راهبردی و مولفه‌های بهبود عملکرد ۲. توسعه مشارکت ۳. توسعه پایدار در بعد پیامدها از نظر میزان اهمیت در الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم شناسایی شدند. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های پیشین (Aineh et al., 2022; Aryani et al., 2024; Hammerschmidt et al., 2023; Nguyen et al., 2023; Rasadurai & Raju, 2023; Saber Kohnh Gorabi et al., 2021; Sungthong et al., 2023; Tabatabaee Amid et al., 2019) هماهنگ بوده و تایید شد.

در تبیین این نتیجه می‌توان گفت مدارس امروزی با چالش‌های پیچیده‌ای مواجه هستند که فراتر از توانایی‌های مستقل آن‌ها برای مدیریت همه‌جانبه است. مسائلی مانند عدالت سازمانی، تخصیص منابع مالی، کارایی در مدیریت منابع و پاسخگویی به نیازهای متنوع، همگی فشارهای قابل‌توجهی بر عملکرد

مدارس وارد می‌کنند. این عوامل، در کنار یکدیگر، توانایی مدارس را برای تمرکز بر اهداف آموزشی و پرورش دانش‌آموزان با استعدادها و نیازهای خاص، تحت تأثیر قرار می‌دهند. علاوه بر این، تحولات گسترده سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در سطح جامعه، بر عملکرد مدارس نیز تأثیر مستقیم دارند. این تحولات، محدودیت‌ها و فرصت‌های جدیدی را برای مدارس ایجاد می‌کنند که آن‌ها را در اجرای الگوهای نوآوری و کارآفرینی در مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم، با چالش‌های پیچیده‌تری مواجه می‌سازد. بسیاری از این مسائل، خارج از کنترل مستقیم مدارس هستند و نیازمند همکاری و هماهنگی با نهادهای مختلف و ذینفعان دیگر می‌باشند. درنهایت، مدارس نمی‌توانند به تنهایی و با تکیه بر منابع محدود خود، تمام این چالش‌ها را مدیریت کنند. برای ارتقای عملکرد مدارس و اجرای موفق الگوی نوآوری و کارآفرینی، نیازمند همکاری و هماهنگی بین مدارس، خانواده‌ها، جامعه، دولت و نهادهای مرتبط هستیم. این همکاری و تعامل می‌تواند به آن‌ها در برطرف کردن موانع و بهره‌گیری از فرصت‌ها برای بهبود عملکرد و افزایش کیفیت آموزش و پرورش دانش‌آموزان کمک کند.

همچنین می‌توان گفت یکی از مسائلی که بسیاری از سازمان‌هایی همچون مدارس در پیاده‌سازی الگوهای مدیریتی نوین همچون نوآوری و کارآفرینی مدیریت با آن مواجه‌اند، ساختار سنتی سازمانی است که توانایی سازگاری با تغییر و تحولات محیطی را ندارند، همچنین یکی از بسترهای مهم و اساسی در پیاده‌سازی الگوی نوآوری و کارآفرینی مدیریت مدارس متوسطه دوره دوم ظرفیت‌های درون سازمانی است. ازطرفی اجرای نوآوری و کارآفرینی مدیریت نیازمند پشتوانه‌های حقوقی و قانونی است. که در این راستا ضمانت‌های اجرای قانون باید به گونه‌ای سازمان‌دهی شوند که هرگونه تحلف و قساد اداری در سازمان را مورد شناسایی قرار داده و به شدت با آن‌ها برخورد نمایند.

با توجه به نتایج فوق پیشنهادهای کاربردی زیر ارائه می‌گردد:

- پیشنهاد می‌گردد روش‌های سنتی تدریس با روش‌هایی که دانش‌آموزان را به تفکر انتقادی، حل مسئله و کار گروهی تشویق می‌کنند، جایگزین گردد.
- پیشنهاد می‌گردد کارگاه‌های کارآفرینی جهت آموزش مهارت‌های کارآفرینی، مانند ایده‌پردازی، برنامه‌ریزی کسب‌وکار و بازاریابی به دانش‌آموزان برگزار گردد.
- پیشنهاد می‌گردد سیستم‌های مدیریت دانش به منظور جمع آوری، سازمان‌دهی و به اشتراک گذاری دانش و تجربیات در بین معلمان و مدیران مدرسه به کارگیری شود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش ملاحظات اخلاقی رعایت شد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان این مطالعه با هم مشارکت فعال داشتند.

تعارض منافع

بین نویسندگان پژوهش حاضر هیچ تضاد منافی وجود نداشت.

Reference

- Aineh, M., Mokhtari, M. A., Hosein-Pour, M., & Azami, M. (2022). Designing an open innovation model with an entrepreneurial development approach (Case study: Border rural cooperatives affected by the COVID-19 pandemic). *Roosta va Tose'eh-ye Paydar-e Faza (Village and Sustainable Spatial Development)*, 3(1), 81-100. https://vssd.birjand.ac.ir/article_2012.html?lang=fa
- Ajdari, M. (2023). Investigating the impact of information technology on organizational innovation and organizational entrepreneurship. The First International Conference on Management, Industrial Engineering, Accounting, and Economics Empowerment,

- Aryani, N., Purnomo, A., Persada, S. F., Young, M. N., Rosyidah, E., Prasetyo, Y. T., & Putra, R. S. (2024). A Systematic Review of Disruptive Innovation on Entrepreneurship. *Procedia Computer Science*, 234, 1236-1243. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.03.120>
- Daroughegi, A. (2022). Management of creativity, innovation, and entrepreneurship in schoolsT2 - The First National Conference on Innovation in Humanities and Social Sciences.
- Dibae-Saber, M., & Sobhaninejad, M. (2020). Designing a conceptual model of a comprehensive entrepreneurship education system: Dimensions, elements, and components. *Journal of Educational Planning Studies*, 1(18), 151-169. https://eps.journals.umz.ac.ir/article_751_164.htmlhttp://eps.journals.umz.ac.ir/article_3399.html
- Endenich, C., Lachmann, M., Schachel, H., & Zajkowska, J. (2023). The relationship between management control systems and innovativeness in start-ups: Evidence for product, business model, and ambidextrous innovation. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(5), 706-734. <https://doi.org/10.1108/JAOC-06-2022-0087>
- Ghanbari, A., & Akhondi, M. (2022). Investigating the relationship between entrepreneurship and innovation and knowledge management in universities. The Seventh International Conference on Management, Economics, and Accounting Studies in the Industry-Oriented,
- Hammerschmidt, J., González-Serrano, M. H., Puumalainen, K., & Calabuig, F. (2023). Sport entrepreneurship: the role of innovation and creativity in sport management. *Home Review of Managerial Science*. <https://doi.org/10.1007/s11846-023-00711-3>
- Nguyen, H. T. N., Nguyen, H. T. T., Truong, A. T. L., Nguyen, T. T. P., & Nguyen, A. V. (2023). Entrepreneurial culture and innovative work behaviour: The mediating effect of psychological empowerment. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 15(2), 254-277. <https://doi.org/10.1108/JEEE-04-2021-0132>
- Nosrat Panah, R., Norouzi, H., & Parsi, R. (2023). The impact of entrepreneurial orientation on disruptive innovation by explaining the simultaneous mediating and moderating role of the digitalization strategy. *Faslnameh-ye Modiriyat-e Noavri dar Sazman-ha-ye Defae* (*Innovation Management Quarterly in Defense Organizations*). https://www.qjimdo.ir/article_183233.html
- Rasadurai, M., & Raju, V. (2023). Entrepreneurship and Innovation - A Review. *Journal of Reproducible Research*, 1(1), 83-89. <https://journalrrsite.com/index.php/Myjrr/article/view/18>
- Saber Kohnh Gorabi, M. H., Iranmanesh, S. H., & Jafari, P. (2021). A technological entrepreneurship model with an open innovation approach: Sustainable development of knowledge-based oil and gas companies. *Pajoohesh-ha-ye Barnameh va Tose'eh (Research in Planning and Development)*, 2(3), 44-71. https://www.journaldfrc.ir/&url=http://www.journaldfrc.ir/article_145864.html?lang=fa
- Sungthong, S., Aujirapongpan, S., & Meesook, K. (2023). Exploring the Relationship Between Entrepreneurial Orientation, Innovation and Financial Performance: The Mediating Role of Absorptive Capacity and Technological Innovation Capability. *Home / ArchivesVL - 43*(4). <https://doi.org/10.59865/abacj>. 2023.49
- Tabatabae Amid, B., Hosseini, M. R., Samiei, R., & Sharifzadeh, M. (2019). Designing an intra-organizational entrepreneurship model based on open innovation in higher education. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 6(4), 17-38. https://jead.gau.ac.ir/article_5416.html?lang=fa
- Tehseen, S., Ping Deng, P., Wu, B., & Gao, Y. (2023). Culture values and entrepreneurial innovativeness: A comparative study of Malaysian ethnic entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 61(6), 2622-2655. <https://doi.org/10.1080/00472778.2021.1934848>